

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Haridus- ja teadusminister
määrus
algtekst-terviktekst
01.04.2016
Hetkel kehtiv
RT I, 29.03.2016, 1

Õppekirjandusele esitatavad nõuded, õppekirjanduseretsenseerimisele ja retsensentidele esitatavad miinimumnõuded ning riigi poolt tagatava minimaalse õppekirjanduse liigid klassiti ja õppeaineti

Vastu võetud 24.03.2016 nr 13

Määrus kehtestatakse [põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse](#) § 20 lõike 3 alusel.

§ 1. Määruse reguleerimis- ja kohaldamisala

- (1) Käesoleva määrusega reguleeritakse õpikule ja ülesannete kogule (edaspidi *õppekirjandus*) ning selle retsenseerimisele ja väljaandmisele esitatavaid nõudeid ning riigi poolt tagatava minimaalse õppekirjanduse liike.
- (2) Määrust kohaldatakse ka digitaalse õppekirjanduse ning õppekirjanduse täienduste ja parandustega kordustrukkide väljaandmisel käesolevas määruses sätestatud erisusi arvesse võttes.

§ 2. Õppekirjandusele esitatavad sisulised nõuded

- (1) Õppekirjanduse loomise alus on põhikooli riiklik õppekava, gümnaasiumi riiklik õppekava või põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava.
- (2) Õppekirjanduse loomisel lähtutakse põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse §-s 3 ja riiklike õppekavade üldosas nimetatud hariduse alusväärtustest, õppimise käsitusest, õpetuse ja kasvatus üldistest ja ainevaldkondlikest eesmärkidest, taotletavatest õpitulemustest ja õpisisust, kooli ülesannetest ja õppekeskkonnale esitatavatest nõuetest.
- (3) Õppekirjanduses sisalduv teave ja selle esitamise viis on eakohane, mitmekesine ja meetoodiliselt otstarbekas, toetades õpilase kõlblise, füüsilise ja sotsiaalse arengu, tervikliku maailmapildi ja iseseisva õppimisvõime kujunemist.
- (4) Õppekirjandus sisaldab kõrgemaid mõtlemisoskusi kujundavaid ülesandeid, sealhulgas loov-, probleem- ja uurimisülesandeid, suunab rakendama aktiivõppemeetodeid ja meetoodiliselt mitmekesiseid materjale ning võimaldab õpilase arengutasemest, võimetest ja erivajadusest lähtuvat õppetöö diferentseerimist ja läbiviimist erinevates õppekeskkondades, sh digitaalses.
- (5) Õppekirjanduse tekst on koostatud korrektsetes ja eakohases keeles. Vajadusel lisatakse mõistete seletused või sõnastik.
- (6) Õppeteemade ja sisu esitus on süsteemne ja loogiline, esitatud faktid on õiged ja ajakohased.

§ 3. Õppekirjandusele esitatavad tehnilised nõuded

- (1) Õppekirjanduse väljaandja (edaspidi *väljaandja*) tagab, et õppekirjanduse, sh õpiku ja ülesannete kogu kogukaal ei ületa:
  - 1) 400 grammi I kooliastmes;
  - 2) 450 grammi II kooliastmes;
  - 3) 500 grammi III kooliastmes.
- (2) Õppekirjandus trükitakse mati pinnaga paberile, mille kaal on kuni 70–100 g/m².
- (3) Õppekirjanduse teksti, sealhulgas lisateksti suurus, kirjastiil, paigutus ja värv, sealhulgas taustavärv, võimaldavad ladusat teksti lugemist, võttes arvesse õppekirjandust kasutava õpilase vanust.

(4) Põhikooli lihtsustatud riiklikule õppekavale vastavas paber kandjal õppekirjanduses on kirja suurus aabitsas ja 1. klassi õppekirjanduse põhitekstis vähemalt 20 punkti, 2.–5. klassi õppekirjanduse põhitekstis vähemalt 16 punkti ja 6.–9. klassi õppekirjanduse põhitekstis vähemalt 14 punkti. Reavahe aabitsas on vähemalt 4 punkti, 1.–3. klassi õppekirjanduses vähemalt 3 punkti, 4.–12. klassi õppekirjanduses vähemalt 2 punkti. Nõutav kirja suurus on arvestatud kirjastiili *Arial* järgi ning peab muid kirjastiile kasutades andma visuaalselt sama tulemust.

(5) Õppimist toetavat illustreerivat materjali, nagu joonised, fotod, graafikud, skeemid, tabelid, diagrammid vms kasutatakse õppekirjanduses meetoodiliselt otstarbekalt, mõistlikus ulatuses ning selgelt eristatud ja hästi loetaval kujul.

(6) Digitaalne õppekirjandus on võimalusel kasutatav erinevate operatsioonisüsteemidega digiseadmetes ning mõistlikus ulatuses kohandatav vaegnägijate ja vaegkuuljate jaoks.

(7) Õppekirjanduse kättesaadavaks tegemisel digitaalse õppevara portaali kaudu lisab väljaandja õppekirjandusele metaandmed vastavalt portaali tingimustele.

(8) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1, 2 ja 4 sätestatud nõudeid ei kohaldata digitaalsele õppekirjandusele.

§ 4. Õppekirjanduse retsenseerimine

(1) Väljaandja tellib õppekirjanduse käsikirjale vähemalt kaks retsensiooni, millest ühe asjakohaselt õpetajate registreeritud ühenduselt (edaspidi *aineühendus*).

(2) Retsensioonis antakse põhjendatud hinnang õppekirjandusele, eelkõige käesoleva määruse §-s 2 ja § 3 lõigetes 3, 4 ja 5 nimetatud nõuete täitmise kohta. Vajadusel esitatakse retsensioonis väljaandjale parandus- ja täiendustepanekud.

(3) Aineühenduse retsensiooni eesmärk on lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatule võimaldada laia ja mitmekülgset arutelu õppekirjanduse üle tegevõpetajate kui õppekirjanduse kasutajate poolt ning selle kaudu tagada õppekirjanduse maksimaalselt efektiivne kasutatavus riiklikes õppekavades sätestatud eesmärkidest ja põhimõtetest lähtuvalt ning soodustada teadliku nõudluse kasvu õppekirjanduse tellimisel. Aineühenduse retsensioon sisaldab praktilist informatsiooni õppekirjanduse õppetegevuses kasutatavuse kohta.

(4) Aineühendus võib retsensiooni koostada koolikatsetuse alusel. Sellisel juhul teeb väljaandja aineühendusele vajaliku osa õppekirjandusest klassiruumis kasutamiseks sobival kujul küljendatuna kättesaadavaks. Koolikatsetuse läbiviimise ja kestuse lepib aineühendus väljaandjaga kokku.

(5) Retsensiooni koostamisel võib kaasata hinnatava õppekirjanduse autori(d), teise retsensendi või muud asjakohased eksperdid.

(6) Väljaandja esitab retsensendile retsensioonis tehtud parandus- ja täiendustepanekute kohaselt täiendatud õppekirjanduse käsikirja või kavandi ning tagasiside ettepanekute arvestamise kohta. Ettepanekute mitteametustamist või osalist arvestamist põhjendatakse.

(7) Retsensioon ja käesoleva paragrahvi lõikes 6 nimetatud dokument koostatakse elektroonilises vormis.

(8) Väljaandja teeb õppekirjanduse, õppekirjanduse retsensioonid ja käesoleva paragrahvi lõikes 6 nimetatud dokumendi avalikult kättesaadavaks digitaalse õppekirjanduse portaali kaudu.

(9) Väljaandja märgib õppekirjanduses nähtaval kohal retsensentide nimed ja informatsiooni selle kohta, kus retsensioonidega tutvuda saab.

(10) Õppekirjanduse kordustrukidele:

1) tellitakse uued retsensioonid, kui kordustruk antakse välja rohkem kui viis aastat pärast eelmise trüki välja andmist;

2) tellitakse uus retsensioon aineühenduselt juhul, kui kordustruk antakse välja rohkem kui kolm aastat pärast eelmise trüki välja andmist.

§ 5. Retsensendile esitatavad nõuded

(1) Õppekirjanduse retsensendid on:

1) üldhariduskoolis töötav õpetaja, kellel on vähemalt viis aastat töökogemust, millest vähemalt kolm aastat selles kooliastmes, millele retsenseeritav õppekirjandus on mõeldud ja kes kuulub sobiva valdkonna aineühendusse, ja

2) sobiva eriala või valdkonna õppejõud, teadustöötaja või teaduskraadiga spetsialist.

(2) Juhul kui väljaandja tõendab, et retsensiooni tellimine aineühenduselt ei ole objektiivsetel põhjustel võimalik, võib retsensendiks olla üldhariduskoolis töötav õpetaja, kellel on töökogemust vähemalt viis aastat sobivas ainevaldkonnas, millest vähemalt kolm aastat selles kooliastmes, millele retsenseeritav õppekirjandus on mõeldud.

§ 6. Riigi poolt tagatava minimaalse õppekirjanduse liigid klassiti ja õppeaineti

Iga põhikooli õppeaine ja klassi kohta on vähemalt üks käesolevas määruses sätestatud nõuetele vastav õpik ja ülesannete kogu ning iga gümnaasiumi kursuse kohta vähemalt üks käesolevas määruses sätestatud nõuetele vastav õpik. Kui tegemist on õppeaineid lõimiva, ainete ülese või teemapõhise õppekirjandusega, võib sama õppekirjandus olla kasutatav mitmes õppeaines (õppeaineid lõimiv õppekirjandus).

§ 7. Rakendussätted

(1) Enne käesoleva määruse jõustumist välja antud või määruse jõustumise ajaks retsenseerimisele esitatud õppekirjandus, kui see antakse välja hiljemalt kuue kuu jooksul käesoleva määruse jõustumisest ja see vastab haridus- ja teadusministri 11. augusti 2010. a määrusele nr 41 „Õppekirjandusele esitatavad nõuded, õppekirjanduse retsenseerimisele ja retsensentidele esitatavad miinimumnõuded ning riigi poolt tagatava minimaalse õppekirjanduse liigid klassiti ja õppeaineti”, loetakse käesoleva määruse nõuetele vastavaks.

(2) Haridus- ja teadusministri 11. augusti 2010. a määrus nr 41 „Õppekirjandusele esitatavad nõuded, õppekirjanduse retsenseerimisele ja retsensentidele esitatavad miinimumnõuded ning riigi poolt tagatava minimaalse õppekirjanduse liigid klassiti ja õppeaineti” tunnistatakse kehtetuks.

Jürgen Ligi
Minister

Janar Holm
Kantsler